

Helena Uhlén
Naturskydd och tillsyn
Naturavdelningen
010-22 36 349

Bildande av naturreservatet Sandseboscogen i Gislaveds kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Sandseboscogen, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1a) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att

- bevara talldominerad sandbarrskog med äldre tall och död ved
- bevara barrblandskog, mosse, sumpskog och bäckmiljö
- bevara biologisk mångfald, särskilt svampar och skogsfågel, knuten till dessa naturtyper
- ge möjlighet till naturupplevelse och ett rörligt friluftsliv inom ramen för bevarande av naturvärdena

Syftet ska nås genom att

- efterlikna en naturlig störningsregim med begränsning av gran och åtgärder för att gynna gammal tall och föryngring av tall i talldominerad sandbarrskog genom i första hand återkommande naturvårdsbränning
- barrblandskog, mosse, sumpskog och bäckmiljö lämnas i huvudsak utan åtgärder

Skälen enligt 7 kap. 5§ MB

Naturreservatet har höga naturvärden knutna till talldominerad sandbarrskog. Naturvärden som är knutna till tallskog med äldre tall som växer på tunna och/eller sandiga jordar är prioriterade bevarandevärden och särskilt den svampflora som är typisk för denna naturtyp, både vanliga och ovanliga arter. Det finns också höga naturvärden knutna till äldre barrblandskog, sumpskog, mosse, kärr och bäckmiljöer med flera ovanliga arter av mossor och lavar. Sandseboscogen med sin mosaik av barrskog med både tall och gran, sumpskog och mosse är värdefullt för skogshöns och speciellt tjäder som också finns i området. Förekomst av äldre träd av tall och gran, kontinuitet av äldre tall och död ved är andra bevarandevärden.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Länsstyrelsens beslut den 4 augusti 2014 (dnr 511-5527-2014) om förbud att utan Länsstyrelsens tillstånd vidta vissa åtgärder inom delar av fastigheten Sandsebo 1:6 upphör att gälla i och med att detta beslut vinner laga kraft.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller plocka bort levande eller döda träd eller buskar
2. plantera in för trakten främmande arter av växter eller djur
3. bedriva täkt av något slag
4. borra, spränga, gräva schakta, utfylla, tippa eller utföra annan markbearbetning
5. dika, dikesrensa eller dämna
6. anordna upplag av något slag
7. uppföra stängsel eller annan hägnad
8. uppföra byggnad, campingplats eller annan anläggning. Förbudet gäller ej jaktorn.
9. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång.
10. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
11. använda bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringssämnen

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av en informationstavla vid parkeringsplatsen

3. anläggande och underhåll av parkeringsplats, ungefärlig placering enligt karta bilaga 1a
4. naturvårdsbränning inom snedstreckat område, enligt karta bilaga 1a. Brandrefugiala miljöer som till exempel bäckmiljöer och sumpskog dominerad av gran och lövträd undantas från naturvårdsbränning.
5. de säkerhetsarrangemang som krävs vid naturvårdsbränning
6. åtgärder för att begränsa gran och gynna föryngring av tall som röjning och ringbarkning av gran, markstörning och tillfällig stängsling inom rutat område, enligt karta bilaga 1b
7. röjning av igenväxningsvegetation på högmossen i syfte av bibehålla en glest trädbevuxen mosse
8. anläggande och underhåll av en strövstig i den västra delen av reservatet och som börjar och slutar vid parkeringsplatsen
9. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter
10. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. *ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET*

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål, träd eller buskar eller delar av träd eller buskar
2. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar med undantag för matsvampar och insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält
3. samla in ryggradslösa djur med fällor som dödar
4. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vägar enligt karta bilaga 1a.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen.

Undantag från föreskrifterna gäller för kalkning i sjön Rakalven.

UPPLYSNING

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet**ADMINISTRATIVA DATA**

Namn	Sandseboskogen
Areal	113,7 hektar (ha)
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Gislaved
Socken	Stengårdshult
Lägesbeskrivning	Söder om sjön Rakalven, öster om sjön Stengårdshultasjön. Reservatet ligger 5 kilometer söder om Bondstorps kyrka.
Fastigheter	Del av fastigheten Sandsebo 1:6
Fastighetsägarkategori	Enskild
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Naturreservatet karaktäriseras av talldominerad barrskog, mosse. Iögonfallande är även de två getryggsåsar som finns i området. Jordtäcket är tunt och i den östra delen där getryggsåsarna finns är marken sandig. De äldsta tallarna är ca 150 år gamla. Ett par områden i östra delen är grandominerad barrskog men med stort inslag av tall. På många ställen saknas fältskikt och bottenkiktet domineras av renlavar. Det tunna jordtäcket bidrar till att skogen bitvis är ganska gles och luckig. I norr gränsar området till sjön Rakalven och i den östra gränsen rinner en bäck. Ytterligare två bäckar rinner igenom området. Mossen som ingår är till stora delar skogbevuxen med i huvudsak tallskog. Den mosaik som bildas mellan talldominerade barrskogar, sumpskogar och öppen mosse utgör bra biotoper för tjäder som använder området för födosök. Tallskogen är naturligt artfattig, men i området har hittats arter kopplade till stabila förhållanden med trädkontinuitet och gamla träd såsom dropptaggsvamp, jättemusseron och garnlav. I de fuktiga granskogarna förekommer kattfotslav, stor revmossa och vedtrappmossa.

Bakgrund

Delar av Sandseboskogen avverkningsanmälades till Skogsstyrelsen sommaren 2014. Skogsstyrelsen hittade i samband med detta flera

nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden, förutom de objekt med höga naturvärden som var registrerade sedan tidigare. För att förhindra avverkningen tog Länsstyrelsen ett beslut den 4 augusti 2014 om interimistiskt förbud mot att utan tillstånd bedriva skogsbruk i området. Under år 2015 utredde Länsstyrelsen om Sandseboscogen skulle skyddas långsiktigt som naturreservat. Länsstyrelsen har haft kontakt med markägaren under utredningstiden. I december 2015 meddelade vi markägaren att det finns så stora naturvärden i området att vi ska skydda det som naturreservat. I december 2015 gav Länsstyrelsen i uppdrag åt Värderingsbyrån Sydost AB att göra en ersättningsutredning för området. Samtidigt fick NAI Svefa uppdrag om att förhandla om ersättning med markägaren. I december 2016 tecknades ett avtal om intrångsersättning med markägaren.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Gislaveds kommun. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tillstyrkt att området blir naturreservat. Skogsstyrelsen ville ha en utvidgning jämfört med det interimistiska beslutet vilket vi också har tillmötesgått efter en dialog med markägaren. Gislaveds kommun har meddelat att området är utpekad som ett värdefullt våtmarksområde och att det inte berörs av några detalplaner eller andra områdesbestämmelser.

Förslag till beslut och skötselplan skickades på remiss den 12 december 2016 till Gislaveds kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska undersökning (SGU) och flera föreningar. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med synpunkter.

Yttranden har inkommit från Gislaveds kommun, Skogsstyrelsen, SGU och Rasjön – Rakalvens fiskevårdsområdesförening. Ingen hade något att erinra mot att naturreservatet bildas. Gislaveds kommun anser att reservatet bör göras mer tillgängligt för besökare och att åtminstone en strövstig bör anläggas för att öka tillgängligheten. Kommunen har även upplyst om att kalkningsverksamhet pågår i sjön Rakalven och de vill att beslutet ger utrymme för fortsatt kalkningsverksamhet i sjön.

Länsstyrelsen avser att anlägga en parkering i reservatet och syfte och föreskrifter ger även utrymme för anläggande av en strövstig i området. Därutöver bedömer Länsstyrelsen det inte vara motiverat eller prioriterat, inom ramen för reservatsförvaltningen, med fler anordningar för friluftslivet i Sandseboscogen. Kalkning i sjön Rakalven undantas från föreskrifterna för att underlätta pågående kalkningsverksamhet.

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärkning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

BEDÖMNING

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Naturreservatsbildning av Sandseboskogen bidrar till att miljömålen ”Myllrande våtmarker”, ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt och djurliv” kan uppfyllas.

Sandseboskogen ingår i Jönköpings läns naturvårdsprogram (objekt nr 62-4) och stora delar av skogen på fastmark är klassad som nyckelbiotop och objekt med höga naturvärden av Skogsstyrelsen. Rakalvsmossen som till viss del ingår i naturreservatet har mycket högt naturvärde och är klass 1 i länets våtmarksinventering. Naturreservatsbildningen av Sandseboskogen prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2006), Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen Jönköping-Kronberg). Sandseboskogen är inom värdegrupp två och bedöms ha högt värde på beståndsnivå vilket innebär äldre talldominerad barrblandskog med död ved. Delar av området utgörs av sandbarrskog som är en prioriterad naturtyp för områdesskydd. Sandseboskogen ligger även inom bränningslandskapet västra Småland och Hökensås (Strategi för naturvårdsbränning i sydöstra Sveriges skyddade skogsområden år 2012-2022).

Länsstyrelsen bedömer att Sandseboskogens höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved men även exploatering i form av bland annat byggnation. Området är även i behov av en anpassad skötsel där effekterna av en för området naturlig störningsregim efterliknas.

Det innebär begränsning av gran och åtgärder för att gynna gammal tall och föryngring av tall i talldominerad sandbarrskog genom i första hand återkommande naturvårdsbränning. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara sandtallskog och talldominerad barrskog och de strukturer och arter som hör till de naturtyperna. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 28 juli 2017 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Värnamo Nyheter den 6 juli 2017, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 27 juli 2017.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Helena Uhlén varit föredragande, har även enhetschef naturskydd och tillsyn Malin Lund och biträdande avdelningschef Bernhard Jaldemark deltagit.

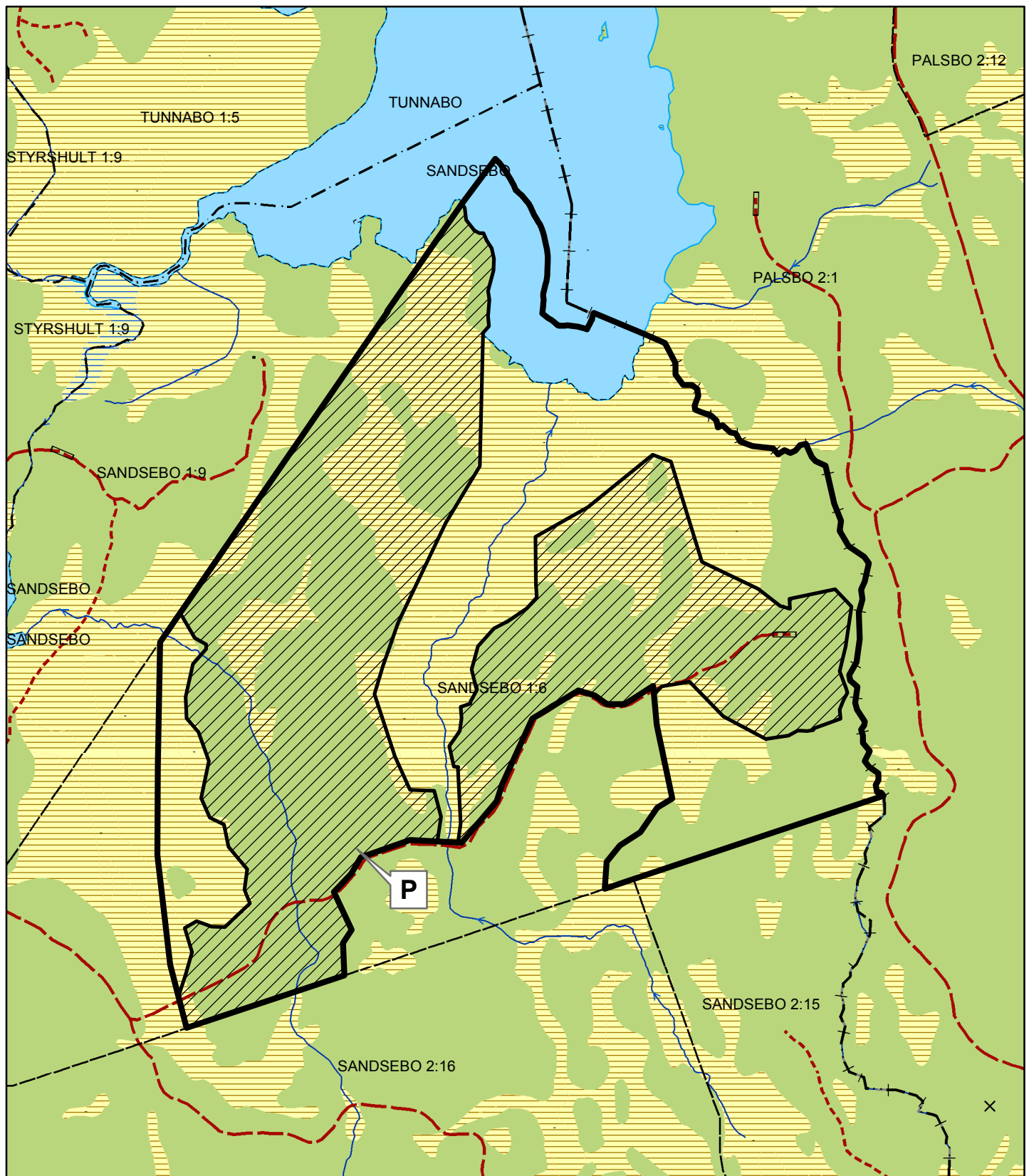
Anneli Wirtén

Helena Uhlén

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2017-06-27, dnr 511-8465-2014

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

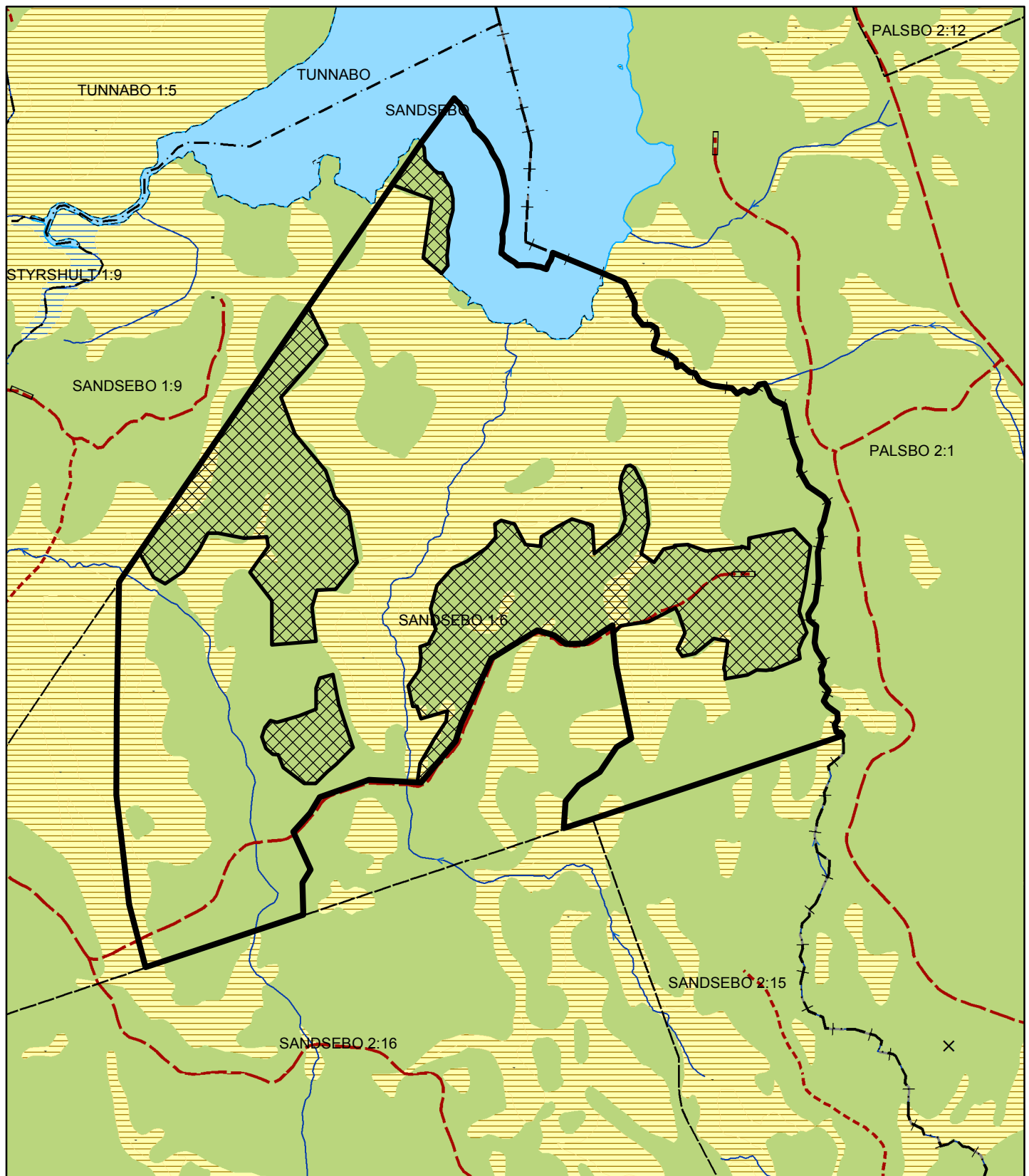

Gräns för naturreservatet

Föreskriftsområden enligt 7 kap. 6 § MB, föreskrift B4

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2017-06-27, dnr 511-8465-2014

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Gräns för naturreservatet

Föreskriftsområden enligt 7 kap. 6§ MB, föreskrift B6

Skötselplan för naturreservatet Sandseboscogen i Gislaveds kommun

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. SYFTET MED NATURRESERVATET	3
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3 Historik och markanvändning	4
2.4 Växt- och djurliv	5
2.5 Friluftsliv	6
2.6 Bebyggelse och anläggningar	6
2.7 Källförteckning	6
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	6
3.1 Övergripande mål med skötseln	6
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3 Friluftsliv och gränser	10
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	11
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	12
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	12
4.2 Uppföljning av bevarandemål	12
5. BILAGOR	12

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2017 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 27 juni 2017.

Vid frågor om skötsel av reservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara talldominerad sandbarrskog med äldre tall och död ved
- bevara barrblandskog, mosse, sumpskog och bäckmiljö
- bevara biologisk mångfald, särskilt svampar och skogsfågel, knuten till dessa naturtyper
- ge möjlighet till naturupplevelse och ett rörligt friluftsliv inom ramen för bevarande av naturvärdena

Syftet ska nås genom att

- efterlikna en naturlig störningsregim med begränsning av gran och åtgärder för att gynna gammal tall och föryngring av tall i talldominerad sandbarrskog genom i första hand återkommande naturvårdsbränning
- barrblandskog, mosse, sumpskog och bäckmiljö lämnas i huvudsak utan åtgärder

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Sandseboscogen
Skyddsform	Naturreservat
Areal	113,7 hektar (ha) varav vatten 6 ha
Beslut om Natura 2000	nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar Myllrande våtmarker Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Gislaved
Socken	Stengårdshult
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets väst del (11)
Mittpunktskoordinater	N6379077 – E433107 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Söder om sjön Rakalven, öster om sjön Stengårdshultasjön. Fågelvägen ligger reservatet 5 kilometer söder om Bondstorps kyrka.
Fastighet	Del av fastigheten Sandsebo 1:6 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Markägarkategorier	Enskild
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen ska mätas in.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	92,7 ha
Våtmark	9 ha
Impediment	6 ha
Vatten	6 ha

Naturtyper

Natura 2000-habitat

Talldominerad barrblandskog	23,8 ha	Taiga (9010)	ca 15 ha
Barrskog	10,6 ha	Taiga (9010)	ca 5 ha
Planterad tallskog, hygge, frötallar o.dyl	25 ha	Ej Natura-habitat	
Barrsumpskog	38,7 ha	Skogbevuxen myr (91D0)	ca 20 ha
Öppen mosse och kärr	9,6 ha	Öppen mosse och kärr (7140)	9,6 ha
Vatten	6 ha	Ej Natura-habitat	

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Naturreseptatet är ett ganska flackt område som ligger direkt söder om sjön Rakalven. Delar av Rakalvsmossen ingår i naturreseptatet. Berggrunden i området är granit och jordarten är morän i väster, torv på mossen och i sydöst isälvsediment. Där det finns isälvsediment finns det också ett par tydliga getryggsåsar som bildades i samband med inlandsisens avsmältning. Utanför getryggsåsarna finns det här och var områden med ganska mycket block. Höjdskillnaden i området är liten och varierar mellan 240 och 255 meter över havet. Det rinner två ganska stora bäckar genom området, den ena rinner genom mossen och ut i Rakalven och den andra rinner ut i Stengårdshultasjön. Reseptatets östra gräns utgörs av ytterligare en bäck som rinner ut i Rakalven. Gränsen för naturreseptatet går mitt i bäcken.

Sandsebaskogen ligger inom Nissans huvudavrinningsområde och delavrinningsområdet Inloppet i Stengårdshultasjön.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Det finns en laga skifteskarta över Sandsebo från 1846. Marken inom reseptatet beskrivs då som skogsmark och mosse. Getaryggsåsarna finns också omnämnda. I östra delen av reseptatet fanns då en byggnad inritad i kanten av mossen och det skulle kunna ha varit en ängslada. Skogsbilvägen som går genom och i kanten av reseptatet har delvis samma sträckning som den stig/väg som finns på laga skifteskartan.

I västra delen (nära namnet Kraftas på kartan) finns rester efter ett torp och några odlingsrösen. Där finns också en skylt på platsen som upplyser om att här har legat ett torp med namnet Anderstorp mellan åren 1839-1874. Detta torp finns inte på några kartor.

Om man tittar på ekonomiska kartan från 1950-talet så är det mesta av skogen på fastmarken sluten. Mossen är mer öppen jämfört med idag. Det kan tyda på att mossen och de madmarker som finns längs bäcken tidigare har använts för slätter, vilket också ängsladan på laga skifteskartan antyder.

Sandseboskogen har använts av människor på olika sätt och det som vi kan se spår efter är att en mindre del har använts som jordbruksmark under en kort period. På flera ställen finns det också spår efter kolmilor och kolarkojor. Mer otydliga spår är att mossen och våtmarken troligen har använts för slätter. Dessutom har skogen säkerligen använts för kreatursbete, vedtäckt och för att hämta timmer.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom naturreservatet men flera oregistrerade fornlämningar som torplämning med odlingsrösen, kolarkojor och kolbottnar efter kolmilor samt grund efter en ängslada.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Naturreservatet karaktäriseras av talldominerad barrskog på sandig mark, mosse. Iögonfallande är även de två getryggsåsar som finns i området. Skogen är huvudsakligen talldominerad barrskog där de äldsta tallarna är ca 150 år gamla. Ett par områden i östra delen är grandominerad barrskog men med stort inslag av tall. Jordtacket är tunt i området och på många ställen saknas fältskikt och bottenskiktet domineras av renlavar. Där jordtacket är lite tjockare är det blåbärs- och lingonris samt ljung som dominerar i fältskiktet. Det tunna jordtacket bidrar till att skogen bitvis är ganska gles med många luckor. Tall och gran är de helt dominerande trädslagen och lövträd, främst björk, förekommer endast i liten omfattning och då främst i sumpskogen på eller i kanten av mossen samt i anslutning till bäckarna. I föryrgringen är det främst gran. Några områden med planterad tallskog i åldrarna 40-60 år ingår i naturreservatet. I de äldre bestånden där skogen har uppkommit naturligt finns det ganska mycket med död ved, både som liggande och stående träd. Svampar som är typiska för tallheder som rödbrun stensopp, tallsopp och storkremla förekommer.

Mossen som ingår i reservatet är till stora delar skogbevuxen med huvudsakligen tall men även med inslag av björk och gran. Öppna ytor av mossen finns här och var samt längs med den bäck som rinner ut i sjön Rakalven. Längs bäcken är vegetationen kärrartad och på övriga delar är det tuvull och vitmossor som dominerar. Klockljung är vanlig. Ute i mossen finns några fastmarksholmar med äldre barrskog.

Flera signalarter och rödlistade arter av mossor, lavar och svampar har hittats. I fuktigare delar av den äldre skogen förekommer mycket av stor revmossa. Det finns också ganska rikligt med kattfotslav. Andra arter som noterats i området är knärot, garnlav, vedtrappmossa, brunpudrad nållav, lakritsmusseron, dropptaggsvamp och jättemusseron. Jättemusseron växer huvudsakligen i sandtallskogar.

Tjäder, orre, skogssnäppa, enkelbeckasin och spillkråka är några av de fågelarter som har noterats. Naturreservatet är ett lämpligt område för

tjäder. I nuläget används området av tjäder för födosök, det finns en tjäderspelplats söder om naturreservatet. Spår efter vildsvin har noterats och älg och rådjur har setts i området. I övrigt är djurlivet är dåligt undersökt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Sandseboskogen är inte något välbesökt område. Det finns inte några stigar eller andra anordningar för besökare.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Naturreservatet berörs av en skogsbilväg som går igenom och i kanten av naturreservatet. Något enstaka jaktorn finns också inom naturreservatet. I övrigt finns den ingen bebyggelse eller andra anläggningar inom naturreservatet.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Fennicusnatur. Naturvårdsintressanta svampar vid Sandsebo – en inventeringsrapport 2015.
Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.
Lantmäteriet. Historiska kartor. Sandsebo nr 1-3. År 1846.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter.
Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.
Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2006:8.
Länsstyrelserna. Strategi för naturvårdsbränning i sydöstra Sveriges skyddade skogsområden år 2012-2022.
Rapportsystem för växter, djur och svampar. www.artportalen.se
SGU. Jordartskartan, skala 1:25 000 – 1:1 000 000.
SGU. Berggrundskartan, regionala berggrundsytor.
Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Naturreservatet ska utgöras av biologiskt värdefull talldominerad sandbarrskog, barrblandskog, skogbevuxen myr, mosse och kärr. På sandjord där tall dominerar ska tall fortsätta att dominera och de strukturer och arter, särskilt svampar, som är typiska för naturtypen talldominerad sandbarrskog ska finnas. Vid bäckar, sumpskogar och andra fuktstråk där inslaget av gran är större ska det finnas gott om arter som är typiska för naturtypen äldre barrblandskog. För skogbevuxen myr, mosse och kärr ska

hydrologin bevaras. Det ska finnas gott om död ved i hela området. Hela naturreservatet ska fortsatt vara ett lämpligt område för tjäder. För talldominerad sandbarrskog ska skötseln vara inriktad på att bevara och vårda naturvärdena genom att naturvårdsbränning genomförs med jämna mellanrum. Medan barrblandskog i eller vid fuktiga miljöer, sumpskog, mosse och kärr ska lämnas utan åtgärder och där ska intern dynamik råda. Vid naturvårdsbränning bör områdets fornlämningar undantas från bränningen, det gäller torp med odlingsrösen i område 2, kolbottnar och kolarkojor i område 1b, 1c och 2 samt eventuella rester av ängslada i område 1a.

Reservatet är indelat i 4 skötselområden:

1. tallskog med naturvårdsbränning
2. barrblandskog med naturvårdsbränning
3. barrskog med intern dynamik
4. sumpskog, fastmarksholmar, mosse och kärr med i huvudsak intern dynamik

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE 1	TALLSKOG	27 HA
Naturtyp:	Äldre tallskog	2 ha
	Yngre tallskog, 40-55 år	18,7 ha
	Hygge med frötallar	4,2 ha
	Hygge utan frötallar	1,4 ha
	Plantering med frötallar	0,7 ha
Natura 2000-habitat:	Ej natura-habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av tallskog på sandmark. Naturreservatets två getryggsåsar ingår i skötselområdet. Delområde 1a är yngre ensartade tallskogar i ålder 40-60 år. Delområde 1b är nyligen avverkad med många kvarlämnade frötallar. Delområde 1c är nyligen avverkad och inga frötallar har lämnats kvar. Delområde 1d är en ung granplantering med kvarstående frötallar. Endast mindre delar av skötselområdet utgörs av äldre skog. Delar av marken täcks av renlavar även om den mesta marken har ett fältskikt dominerat av blåbärsris.

BEVARANDEMÅL

Området ska utgöras av en biologiskt värdefull, gles talldominerad barrskog på sandig mark. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med stort inslag av gamla träd av främst tall. Det ska även finnas föryngring av tall och lövträd. Det ska vara ett tunt humustäcke, blottad sand, stående och liggande död ved i varierande nedbrytningsgrad. Skogen ska hysa en för

naturtypen typisk artrikedom vad gäller svampar och fåglar. Arealen talldominerad barrskog med inslag av lövträd ska vara ca 27 hektar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inom delområde 1b och 1c bör det senast år 2023 ha genomförts en naturvårdsbränning i syfte att minska humuslagret och gynna föryngring av tall. Om en naturvårdsbränning inte är genomförbar inom denna tid kan det istället bli aktuellt med markstörning för att skapa blottad jord/sand och gynna föryngringen av tall. Detta bör ske senast år 2023.
- Inom delområde 1d röjs all ung gran bort senast år 2023.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Kontrollerade och lågintensiva naturvårdsbränningar i intervaller om 30 till 60 år. Den första naturvårdsbränningen inom delområde 1, 1a och 1d bör genomföras senast år 2030. Fuktstråk utelämnas vid bränning så långt det är möjligt. Bränningen ska reducera humuslagret, möjliggöra föryngring av tall, begränsa gran, skapa en gles skog där marken blir solbelyst samt skapa viktiga strukturer som död ved och blottad jord och sten. All eventuell bränning ska föregås av noggrann planering och utredning samt omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang. Vid naturvårdsbränning så ska uppföljning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer vid naturvårdsbränning ske.
- Om naturvårdsbränning inte är genomförbar eller inte får önskad effekt kan det bli aktuellt med röjning och ringbarkning av ung gran. Det kan även bli aktuellt med markstörning för att skapa blottad jord/sand i syfte att gynna svampar och föryngring av tall och lövträd. En eventuell markstörning ska i första hand ske i områden som nås från vägen.

SKÖTSELOMRÅDE 2	BARRBLANDSKOG	21,8 HA
Naturtyp:	Äldre barrblandskog	21,8 ha
Natura 2000-habitat:	Taiga (9010)	ca 15 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av gles, äldre talldominerad barrblandskog med låg andel lövträd på sandig mark. De äldsta träden är ca 150 år och det finns relativt gott om död ved. Delar av området saknar fältskikt och renlavar breder ut sig på det tunna jordtäcket och skapar luckor i skogen. Där fältskikt finns är det blåbärsris som dominerar. En bäck rinner genom området och bidrar till att det även finns fuktiga miljöer. Området är bitvis blockrikt. Det finns även flacka och strövvänliga delar.

BEVARANDEMÅL

Området ska utgöras av en biologiskt värdefull, gles talldominerad barrblandskog med både tall och gran på sandig mark. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med stort inslag av gamla träd av främst tall men även gran. Det ska finnas kontinuitet av död ved, både stående och liggande

och i varierande nedbrytningsgrad. Skogen ska hysa en artrikedom av mossor, lavar, svampar och fåglar knutna till talldominerad barrblandskog på tunt jordtäckte och mager, sandig mark. Arealen barrblandskog med inslag av lövträd ska vara ca 21 hektar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inga restaureringsåtgärder är aktuella.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Kontrollerade och lågintensiva naturvårdsbränningar i form av punktbränningar av mindre ytor i intervaller om 30 till 60 år. De första punktbränningarna bör genomföras senast år 2030. Fuktiga miljöer utelämnas vid bränning så långt det är möjligt. Bränningen ska reducera humuslagret, möjliggöra föryngring av tall, begränsa gran, skapa en gles skog där marken blir solbelyst samt skapa viktiga strukturer som död ved och blottad jord och sten. All eventuell bränning ska föregås av noggrann planering och utredning samt omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang. Vid naturvårdsbränning så ska uppföljning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer vid naturvårdsbränning ske.

SKÖTSELOMRÅDE 3	BARRSKOG	10,6 HA
Naturtyp:	Äldre barrskog	10,6 ha
Natura 2000-habitat:	Taiga (9010)	ca 5 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av gles, äldre barrskog med både gran och tall och med låg andel lövträd på sandig mark. De äldsta träden är ca 150 år och det finns en del död ved. Delar av området saknar fältskikt och renlavar breder ut sig på det tunna jordtäcket och skapar luckor i skogen. Där fältskikt finns är det blåbärsris som dominerar. En bäck påverkar området och bidrar till att det även finns fuktiga miljöer. Området är bitvis blockrikt och det finns även berg i dagen.

BEVARANDEMÅL

Området ska utgöras av en biologiskt värdefull, barrskog på sandig mark. Skogen ska vara olikåldrig och flerskiktad med stort inslag av gamla träd. Det ska finnas kontinuitet av död ved, både stående och liggande och i varierande nedbrytningsgrad. Skogen ska hysa en artrikedom av mossor, lavar och svampar knutna till barrskog på tunt jordtäckte och mager, sandig mark. Arealen barrskog ska vara ca 10 hektar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inga restaureringsåtgärder är aktuella

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Skogen lämnas utan åtgärder.

SKÖTSELOMRÅDE 4	MOSSE	48,3 HA
Naturtyp:	Öppen mosse och kärr	9,6 ha
	Barrsumpskog	38,7 ha
Natura 2000-habitat:	Öppna mosse och kärr (7140)	9,6 ha
	Skogbevuxen myr (91D0)	ca 20 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av talldominerad sumpskog, fastmarksholmar, mosse och öppna kärr. Sumpskogen domineras av tall med inslag av björk och i anslutning till fastmarken ökar inslaget av gran. Det finns några fastmarksholmar med barrblandskog. Små ytor av mossen är öppna med endast spridda små tallar i trädskiktet.

BEVARANDEMÅL

Hydrologin ska vara ostörd av mänsklig aktivitet och ha en naturlig dynamik. Växtligheten på mossen ska vara naturligt lågvuxen. Sumpskogarna ska ha ett stort inslag av gamla, långsamt växande träd samt död ved. Arealen öppen mosse och kärr ska vara ca 9 hektar och arealen barrsumpskog ska vara ca 38 hektar.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inga restaureringsåtgärder är aktuella

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Vid behov röjs igenväxningsvegetation i öppen mosse och kärr.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Inom naturreservatet Sandseboscogen görs inga anordningar för besökare utöver en informationstavla och parkeringsplats.

För lokalisering av informationstavla och parkeringsplats, se karta bilaga 2b.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Det ska finnas en parkeringsplats för ca 3 bilar.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- En parkeringsplats för minst 3 bilar iordningställs inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Om det uppstår ett behov av en anlagd strövstig får en sådan anläggas i naturreservatets västra del. Strövstigen ska börja och sluta vid parkeringsplatsen.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationsskylt	Vid parkeringsplatsen	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Parkeringsplats	Skötselområde 2, vid vägen och vändplanen	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Naturvårdsbränning av hygge	Skötselområde 1b och 1c	År 2017-2023
Markstörning	Skötselområde 1b och 1c	År 2020-2023 om naturvårdsbränning inte har genomförts.
Röjning av granplantering	Skötselområde 1d	År 2017- 2023
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1 och 2	Senast år 2030 och därefter i intervaller om 30 till 60 år.
Röjning eller ringbarkning av gran, markstörning, tillfällig stängsling	Skötselområde 1	Om naturvårdsbränning inte är genomförbar eller inte får önskad effekt

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Sandseboscogen

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), S3 (högt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsen, inventeringsrapport 2015 från Fennicusnatur samt intern inventering av fåglar 2015).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Kärlväxter			
Knärot (<i>Goodyera repens</i>)	NT, S2	2015	LST
Missne (<i>Calla palustris</i>)	S2	2014	SKS
Mossor			
Blåmossa (<i>Leucobryum galicum</i>)	S2	2014	SKS
Kornknutmossa (<i>Odontoschisma denudatum</i>)	S3	2015	LST
Långfliksmossa (<i>Nowellia curvifolia</i>)	S3	2014	SKS
Stor revmossa (<i>Bazzania trilobata</i>)	S3	2014	SKS
Vedflikmossa (<i>Lophozia longiflora</i>)	NT	2015	LST
Vedtrappmossa (<i>Anastrophyllum bellerianum</i>)	NT, S3	2015	LST
Vägig sidenmossa (<i>Plagiothecium undulatum</i>)	S3	2014	SKS
Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>)	S2	2014	SKS
Lavar			
Brunpudrad nållav (<i>Chaenotheca gracillima</i>)	S3	2015	SKS
Garnlav (<i>Alectoria sarmentosa</i>)	NT, S3	2015	LST
Kattfotslav (<i>Arthonia leucopellaea</i>)	S3	2015	LST

Svampar			
Blomkålsvamp (<i>Sparassis crispa</i>)	S2	2015	LST
Granticka (<i>Pellinus viticola</i>)	NT	2015	LST
Jättemusseron (<i>Tricholoma colossus</i>)	VU	2015	LST
Dropptaggsvamp (<i>Hydnellum ferrugineum</i>)	S3	2015	LST
Lakritsmusseron (<i>Trocholoma apium</i>)	VU	2015	LST
Vedticka (<i>Pbellinus viticola</i>)	S2	2015	LST
Fåglar			
Orre (<i>Tetrao tetrix</i>)	EU	2015	LST
Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)	EU	2015	LST
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	EU	2015	LST
Tjäder (<i>Tetrao urugallus</i>)	EU	2015	LST

Källförteckning

Artdatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet

Fennicusnatur. Naturvårdsintressanta svampar vid Sandsebo – en inventeringsrapport 2015.

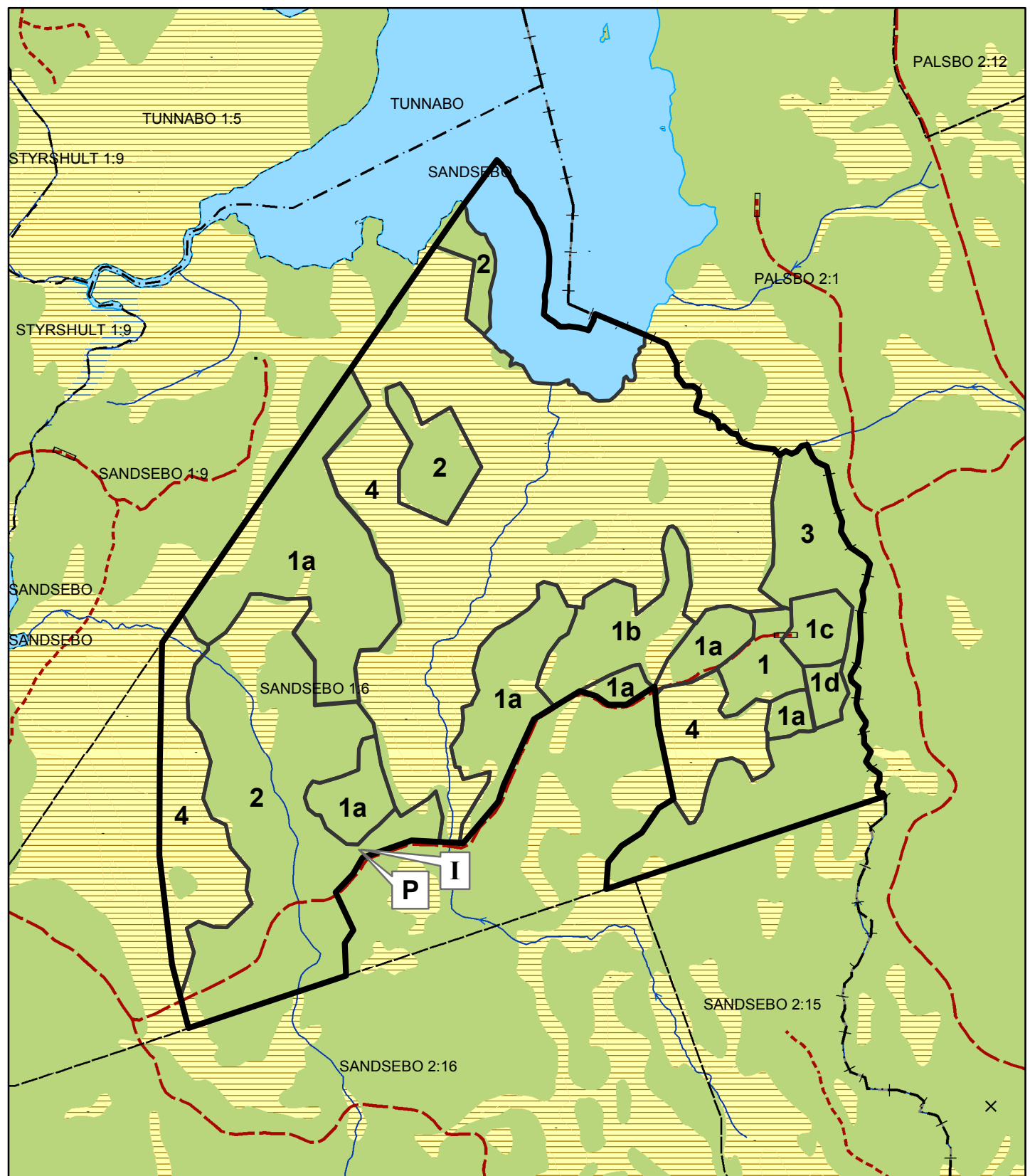
Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Sandseboscogen

Bilaga 2b

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2017-06-27, dnr 511-8465-2014

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

 Gräns för naturreservatet
 Skötselområden

1:10 000

